YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
23 päivänä lokakuuta 1997 *

Asiassa C-160/94,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellinen pääneuvonantaja Richard B. Wainwright ja oikeudellinen neuvonantaja Blanca Rodríguez Galindo, prosessiosoite Luxemburgissa c/o komission oikeudellisen yksikön virkamies Carlos Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

kantajana,

jota tukee

Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta, asiamiehinään Treasury Solicitor's Departmentin virkamies Lindsey Nicoll, avustajanaan barrister David Anderson, prosessiosoite Luxemburgissa Yhdistyneen kuningaskunnan suurlähetystö, 14 boulevard Roosevelt,

väliintulijana,

vastaan

Espanjan kuningaskunta, asiamiehinään ulkoasiainministeriön yhteisön oikeutta ja toimielimiä koskevan kansallisen koordinoinnin pääjohtaja Alberto José Navarro González ja valtionasiamies Gloria Calvo Díaz, prosessiosoite Luxemburgissa Espanjan suurlähetystö, 4—6 boulevard E. Servais,

* Oikeudenkäyntikieli: espanja.

vastaajana,

jota tukee

Ranskan tasavalta, asiamiehinään oikeudellisen osaston apulaisosastopäällikkö Catherine de Salins ja samalla osastolla toimiva Jean-Marc Belorgey, prosessiosoite Luxemburgissa Ranskan suurlähetystö, 8 B boulevard Joseph II,

Irlanti, asiamiehenään Chief State Solicitor Michael A. Buckley, avustajinaan John D. Cooke, SC, ja barrister Jennifer Payne, prosessiosoite Luxemburgissa Irlannin suurlähetystö, 28 route d'Arlon,

väliintulijoina,

jossa kantaja vaatii yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Espanjan kuningaskunta ei ole noudattanut EY:n perustamissopimuksen 30, 34 ja 37 artiklan ja Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehdyn asiakirjan (EYVL 1985, L 302, s. 23) 48 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se on varannut itselleen sähkön tuontia ja vientiä koskevat yksinoikeudet,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti G. C. Rodríguez Iglesias, jaostojen puheenjohtajat C. Gulmann, H. Ragnemalm ja M. Wathelet sekä tuomarit G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, P. J. G. Kapteyn, J. L. Murray, D. A. O. Edward (esittelevä tuomari), J.-P. Puissochet, G. Hirsch, P. Jann ja L. Sevón,

julkisasiamies: G. Cosmas,
kirjaajat: apulaiskirjaaja H. von Holstein,
johtava hallintovirkamies D. Louterman-Hubeau,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan komission, asiamiehinään Richard B. Wainwright ja oikeudellisen yksikön virkamies Fernando Castillo de la Torren, Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan, edustajanaan barrister Nicholas Green, Espanjan kuningaskunnan, asiamiehenään Gloria Calvo Díaz, Ranskan tasavallan, asiamiehinään ulkoministeriön oikeudellisen osaston osastopäällikkö Marc Perrin de Brichambaut ja Jean-Marc Belorgey, ja Irlannin, edustajanaan Paul Gallagher, SC, ja Jennifer Payne, 7.5.1996 pidetyssä istunnossa esittämät lausumat,

kuultuaan julkisasiamiehen 26.11.1996 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan yhteisöjen komissio on nostanut EY:n perustamissopimuksen 169 artiklan nojalla kanteen, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 15.6.1994 ja jossa yhteisöjen tuomioistuinta vaaditaan toteamaan, että Espanjan kuningaskunta ei ole noudattanut EY:n perustamissopimuksen 30, 34 ja 37 artiklan ja Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehdyn asiakirjan (EYVL L 302, s. 23, jäljempänä liittymisasiakirja) 48 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se on varannut itselleen sähkön tuontia ja vientiä koskevat yksinoikeudet.

2 Espanjassa kansallisen sähköjärjestelmän yhtenäisestä hoitamisesta 26.12.1984 annetun lain nro 49/84 (BOE nro 312, 29.12.1984, jäljempänä vuoden 1984 laki) 1 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

"Kansallisen sähköjärjestelmän yhtenäinen hoitaminen suurjänniteverkon kautta Espanjassa on valtion julkinen palvelu, jonka tarkoituksena on saada sähköjärjestelmä toimimaan parhaimmalla mahdollisella tavalla tämän lain 2 §:ssä lueteltujen tehtävien ja toimintojen mukaisesti. Julkista palvelua hallinnoi valtion yhtiö tämän lain ja sen täytäntöönpanosäännösten mukaisesti."

3 Vuoden 1984 lain 2 §:n 1 momentissa määritellään julkiseen palveluun sisältyvät tehtävät ja toiminnat, ja tehtävänä on muun muassa

" — —

e) huolehtia kaikkien sellaisten laitteistojen hoidosta ja ylläpidosta, joihin liittyy kansainvälinen yhteys — —,

— —

i) toteuttaa sellaiset kansainvälisen kaupan toimenpiteet, joita pidetään soveltuvina, jotta voidaan varmistaa sähköenergian toimitus, alentaa tuotantokustannuksia kansallisella tasolla tai määrätä, ottaen huomioon kansallinen etu, kullekin yritykselle kuuluva osuus kansainvälisen kaupan toimenpiteistä ja valvoa näitä toimenpiteitä,

— —."

4 Vuoden 1984 laki on pantu täytäntöön 23.1.1985 annetulla kuninkaan asetuksella 91/85 (Real Decreto, BOE nro 24, 28.1.1985, jäljempänä vuoden 1985 kuninkaan asetus), jossa nämä tehtävät ja toiminnot on uskottu Red Eléctrica de España SA -nimiselle valtion yhtiölle (jäljempänä Redesa).

5 Komissio katsoi, että edellä mainituissa Espanjan lainsäädännön säännöksissä, kun niitä luetaan yhdessä, varataan valtiolle sähkön tuontia ja vientiä koskevat yksinoikeudet, joita valtio käyttää Redesa:n välityksellä, ja että nämä oikeudet ovat ristiriidassa perustamissopimuksen 30, 34 ja 37 artiklan ja liittymisasiakirjan 48 artiklan kanssa, ja aloitti perustamissopimuksen 169 artiklassa tarkoitetun menettelyn Espanjan kuningaskuntaa vastaan.

6 Liittymisasiakirjan 48 artiklassa määrätään seuraavasti:

"1. Espanjan kuningaskunta mukauttaa 1 päivästä tammikuuta 1986 alkaen ETY:n perustamissopimuksen 37 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja kaupallisia valtion monopolejaan asteittain ja ottaen tarvittaessa huomioon ETY:n perustamissopimuksen 90 artiklan 2 kohdan sen varmistamiseksi, että 31 päivään joulukuuta 1991 mennessä ei enää esiinny minkäänlaista jäsenvaltioiden kansalaisten välistä syrjintää tavaroiden hankintaa ja myyntiä koskevissa ehdoissa, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tämän artiklan 2 ja 3 kohdan soveltamista.

— —.

2. Espanjan kuningaskunta poistaa 1 päivästä tammikuuta 1986 alkaen kaikki vientiä koskevat yksinoikeudet.

— —."

7 Liittymisasiakirjan 48 artiklan 3 kohtaa ei sovelleta sähköön.

8 Yhteisöjen tuomioistuimen presidentti hyväksyi 14.12.1994 antamillaan kahdella määräyksellä Ranskan tasavallan ja Irlannin väliintulijoiksi tukemaan Espanjan kuningaskunnan vaatimuksia; hän hyväksyi samana päivänä antamallaan määräyksellä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan väliintulijoiksi tukemaan komission vaatimuksia.

9 Komissio esittää kanteensa tueksi, että vuoden 1984 lailla yhdessä vuoden 1985 kuninkaan asetuksen kanssa otetaan käyttöön järjestelmä, jossa ainoastaan valtiolla on sille kuuluvan Redesan välityksellä oikeus tuoda ja viedä sähköä. Sen mukaan nämä yksinoikeudet ovat ristiriidassa perustamissopimuksen 30 ja 34 artiklan sekä 37 artiklan kanssa, sellaisina kun 37 artiklaa sovelletaan Espanjan kuningaskunnan liittymisasiakirjan 48 artiklan nojalla, eivätkä nämä oikeudet voi olla perusteltuja perustamissopimuksen 36 artiklan ja 90 artiklan 2 kohdan nojalla.

10 Espanjan hallitus kiistää aluksi, että vuoden 1984 lailla ja vuoden 1985 kuninkaan asetuksella myönnettäisiin Redesa:lle sähkön tuontia ja vientiä koskevia yksinoikeuksia.

11 Sen mukaan sähkön toimitus on todettu julkiseksi palveluksi vuoden 1924 kuninkaan asetuksella; kuitenkin siten, että sähköntoimitukseen kuuluvat eri toiminnot, joita ovat sähkön tuotanto, siirto tai jakelu, eivät kuulu valtion yksinoikeuteen.

12 Se esittää, että vuoden 1984 laki säädettiin juuri siksi, että voitaisiin välttää ongelmat, joita aiheutui erityisesti toimitusvarmuuden ja suuren ja kalliin sähkön ylijäämän ilmaantumisen osalta siksi, että maassa oli suuri määrä sähkön tuotanto- ja jakeluyrityksiä. Kuitenkin lain perusteluista, nimestä ja säännöksistä ja varsinkin

1 §:n 1 momentista käy ilmi, että lain tarkoituksena ei ollut ottaa käyttöön yhtenäistä, kaikkia sähkön toimitukseen kuuluvia toimintoja käsittävää järjestelmää, vaan yhdistää taloudellisesta tehokkuudesta johtuvista syistä eri sähkölaitosten käyttötoiminta ja kunnioittaa yritysten ja näiden laitosten johtamista koskevaa vapautta. Siten Redesalle on annettu ainoastaan tehtäväksi kansallisen sähköjärjestelmän yhtenäinen hoitaminen siirtoverkkojen kautta.

13 Espanjan hallitus katsoo, että vuoden 1984 lain 2 §:n 1 momentin i kohdassa ei itsessään oteta käyttöön minkäänlaista kansainvälisen kaupan sisältävää yksinoikeutta vaan että siinä ainoastaan myönnetään Redesalle mahdollisuus toteuttaa kansainväliseen kauppaan kuuluvia toimenpiteitä, jos tässä säännöksessä nimenomaisesti ilmaistut, yleistä etua koskevat edellytykset täyttyvät, ja ainoastaan näissä tapauksissa.

14 Komission mukaan vuoden 1984 lain 2 §:n 1 momentin e ja i kohdasta käy selvästi ilmi, että Redesalla on tuontia ja vientiä koskevat yksinoikeudet, vaikka siinä ei mainita sellaisia oikeuksia nimenomaisesti. Se korostaa vielä, että Espanjan kuningaskunta ei ole esittänyt ainuttakaan esimerkkiä näyttääkseen, että joku muu yritys kuin Redesa oli toteuttanut i kohdassa tarkoitettuja kansainväliseen kauppaan kuuluvia toimenpiteitä.

15 Komission väitettä ei kuitenkaan voida hyväksyä.

16 Komissio on nimittäin kanteessaan vaatinut sen toteamista, että Espanjan kuningaskunta on ottanut vuoden 1984 lain ja vuoden 1985 kuninkaan asetuksen säännöksillä, kun niitä luetaan yhdessä, oman valtionsa hyväksi käyttöön sähkön tuontia ja vientiä koskevan, lakiin perustuvan monopolin, jota se hoitaa Redesan välityksellä.

17 Kuitenkaan komissio, jonka on näytettävä perustamissopimuksen 169 artiklan mukaisessa jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevassa menettelyssä toteen kanteessa väitetty jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen, ei ole näyttänyt, että Espanjassa on olemassa sellaisia lainsäännöksiä, joissa Redesalle myönnetään tällaisia yksinoikeuksia.

18 Komission vaatimuksensa tueksi esittämien säännösten sanamuodon mukaan Redesalle on ainoastaan annettu tehtäväksi kansallisen sähköjärjestelmän yhtenäinen hoitaminen suurjänniteverkkojen kautta. Kun otetaan huomioon vuoden 1984 lain asiayhteys ja perustelut, sellaisina kuin Espanjan hallitus on ne esittänyt, eikä komissio ole sitä kiistänyt, yhtenäisen hoitamisen käsite käsittää pikemminkin maan sähkön toimitukseen osallistuvien eri tuotanto- ja jakeluyritysten toiminnan yhteensovittamisen kuin niiden keskittämisen yhdelle toiminnanharjoittajalle.

19 Tämän takia sitä, että Redesalle on annettu tehtäväksi vuoden 1984 lain 2 §:n 1 momentin e kohdan nojalla huolehtia kaikkien sellaisten laitteistojen hoidosta, joihin liittyy kansainvälinen yhteys, ei voida käyttää perusteena vastakkaisille väitteille, koska tällaisella laitteistojen hoitamisella ei suljeta pois sitä, että muut yritykset kuin Redesa voivat käyttää siirtoverkkoa, mukaan lukien Redesan sähkön tuomiseksi ja viemiseksi hallinnoimat laitteistot, joilla on kansainvälinen yhteys.

20 On todettava, että koska vuoden 1984 lain 2 §:n 1 momentin i kohdassa säädetään, että Redesa määrää tietyin edellytyksin kullekin yritykselle kuuluvan osuuden kansainvälisestä kaupasta, tämä säännös sisältää väistämättä sen, että nämä yritykset voivat osallistua kansainväliseen kauppaan, eikä siinä suinkaan suljeta pois sitä, että ne voivat käydä tällaista kauppaa vapaasti, vaikka mainitut edellytykset eivät täyttyisikään.

21 Koska komissio on riitauttanut kanteessaan ainoastaan sähkön tuontia ja vientiä koskevan, lakiin perustuvan monopolin olemassaolon, sellaisena kuin se ilmenee riidanalaisesta lainsäädännöstä, komission väite, jonka mukaan Espanjan kuningaskunta ei ole esittänyt yhtään tapausta, jossa joku muu yritys kuin Redesa olisi tosiasiassa tuonut tai vienyt sähköä, on tehoton asian kannalta.

22 Komission kanne on näin ollen hylättävä, ilman että olisi tarpeen tutkia muita asianosaisten esittämiä oikeudellisia perusteita ja perusteluja.

Oikeudenkäyntikulut

23 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Työjärjestyksen 69 artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltiot ja toimielimet, jotka ovat asiassa väliintulijoina, vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) Kanne hylätään.

2) Euroopan yhteisöjen komissio velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

3) Väliintulijoina olevat Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta, Ranskan tasavalta sekä Irlanti vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Rodríguez Iglesias Gulmann Ragnemalm Wathelet

Mancini Moitinho de Almeida Kapteyn Murray

Edward Puissochet Hirsch Jann Sevón

Julistettiin Luxemburgissa 23 päivänä lokakuuta 1997.

R. Grass — G. C. Rodríguez Iglesias

kirjaaja — presidentti